﴿40﴾

پەیڤین لەمەڕ
ژیننامەی پێغەمبەری پێشەوا ﷺ

تێبینی /

ئەم پەیڤینە لە مانگی رەبیع الاولی ١٤٢٢ لەگەڵ بەڕێز مامۆستا شەماڵ موفتیدا لەلایەن ئامادەكارەوە ساز كراوە.

* * *

+ سەرەتا بەخێرهاتن لەجەنابی مامۆستا شەماڵ ئەكەین .

– سەلامەتبن، سوپاس.

+ پرسیاری یەكەممان لەخزمەت بەڕێزتاندا ئەوەیە ئایائەركیپێغەمبەری گەورە حەزرەتی محمد (صلیالله علیەسلیم) لەژیانداچیبوو...؟

– بسم الله الرحمن الرحیم... الحمد للەوالصلاه والسلام علی رسول الله وعلی اله وصحبەومنوالاه..

پێشەكی من زۆر زۆر لەوە بچوكترم كەباسی پێغەمبەربكەم.(علیەالصلاەوالسلام)،بەلاّم ئەوەی كەدەیزانم ئەوەیە ئەركی سەرەكی رسول الله. ئەوەبوو.. ئەو پەیامەی كەبۆی هاتووەئەو ئەمانەتەكەلەخواوە بۆی هاتووە بیگەیەنێتە خەڵكی (التبلیغ عن الله..)

+ ئەكرێت روون كردنەوەی لەسەربفەرموون.. چۆن؟

– بەڵێ خوای گەورە ئەفەرموێت (هوالڤی بعپ فیالامیین رسولا منهم یتلوا علیهم ایاته ویزكیهم،ویعلمهم الكتاب والحكمه وان كانوامن قبل لفی چلال مبین.)[1]

ئەمە یەكێكە لەئەركەكانی پێغەمبەری خوا (صلیالله علیه وسلم)،كەڕوون كردنەوەی پەیامەكەی خوایە، ئەوە ئەركییەكەم،پاشان ، ویزكیهم واتە: پەروەردەی ئیمانداران بكات..بەوشێوەیەیكەخواپیٚیخۆشە.دلٚودەروونیان وە رەوشتیان، ئاكاریان جوان بكات وەپاشان،ویعلمهم الكتاب، شەریعەتیان فێركات،والحكمه،ئینجا حیكمەت و داناییان فێركات،كە هۆكارێكی زۆر زۆر پێویستە بۆ ژیان..

ئەركێكیتر: (ویچع عنهم أصرهم والاٚغلال التیكانت علیهم)[2] ئەم پەروەردەیە چەند كۆسپێك ڕێگریەتی وەكو: ئەو ركەبەری (عنادی)و قەسوەتەی كەلەدڵی ئەوخەڵكەدایە، بەهۆی هۆزگەرییەوە،بێت،بەهۆی ئەو ژینگەسەختەوەبێت ئینجا ئەو قەسوەتە لەهەستا بێت یان، لەمێشكدا... هتد، ئەمانەئەبێت

(1) الجمعة / ٢.

(2) الأعراف / ١٥٧ .

هـــەمووی لابـــبرێن، رۆژانێــك هـــەبوو زیندەبـــەچاڵی کچیـــان ئـــەکرد،ئـــەم هــــەموودیاردە کۆمەڵایەتیانــــەو، بۆچونــــی تەســــك و ئاســــۆی تەســــك، لەبیرکردنەوەدا بەشێوەی تاكوکۆمەڵ ئەمە هـەمووی (أغلال وأصـر)بوولەسـەر ئەو خەڵکەوقورسایی‌یەك بوو کەڵەکە کرابوو لەچەندین لاوە ئەرکی رسول الله (صلی‌الله علیه وسلم)ئەوەبوو کەلای‌ببات.. والله أعلم..

+ پێغەمبـــەر(صلـــی‌الله علیـــه وســـلم)چـــۆن توانـــی هەڵســـێت بـــەم کارەگرنگانە؟

– خوای‌گەورە لـەناو مرۆڤایـەتیدا دڵـی ئـەوی بـەچاك تروپـاك تـرو ڕێكوپێـك ترزانـی کەشایستەی ئـەو پەیامـەبێت واتـە (أگـهرمن ڤ الرچ) (علیـه الصـلاە والســـــلام)کەشایســـــتەی ئـــــەو پەیامـــــەبێت، واتـــــە: یارمەتی‌یـــــەکی خوایی‌لەگـەڵدابووە، خـوای گـەورە ئەفـەرموێت: (وانـك لعلی‌خلـق عظیـم)[3]، بەڕاستی ڕەوشتت بەرز و جوانە.. هەموو ڕەوشتەکانت بەرزو گرنگن، خوای متعـال ئەفـەرموێ: (گرنـگ) وە رسـول الله ئەفـەرموێ: أدبـنی ربـی فأحسـن تأدیبی[4]جا زاتێك خوا ستایشی بکاو خوا پشتگیری بکات، (والله یعصمك من الناس)[5] بێگومان ئەتوانێت هەڵسێت بەوکارانە.

+ ئـەکرێت بـەڕێزتان چـەند نموونەیـەك پێـش چـاو بخـەن لەچـەن بوارێکـی جیاوازی ژیانی پێغەمبەری خوادا.

– پێغەمبـەری خوا (علیه‌الصلاەوالسلام) هیچ خـەیرێك نەماباسـی نـەکات و ئـەمری پێنـەکات، خـۆی جێبـەجێ نـەکات، هیـچ ڕەوشـتێکی ناشـیرین نەماکەنەهی لێنەکات، لەو ڕەوشتانەی کە (رسول الله) صلی الله علیه وسلم

([3]) القلم / ٤.

([4]) هەرچەندە فەرموودەیەکی زۆر بلاوو دیاری بەلاَم ئێمە تەنها لەم سەرچاوەیەدا دۆزیمانەوە (أبجد العلوم) الجزء ٢ / ص٣٨٧ / صدیق بن حسن القنوجی / ١٩٨٧ / المحقق: عبدالجبار رزکار.

([5]) المائدة / ٦٧.

ئەمری کردووە کە ئومەتەکەی جێبەجێی بکات، هەموو جۆرە رەوشت و ئاکارێکی جوان بووە، وەکاتێکیش کەجێبەجێیکردووە لەئاستی لوتکەدا جێبەجێی کردووە بۆ نموونە: لەئازایەتیدا هاوەڵانی ئەگێڕنەوە(کنا إژا حمی الوگیس نحتمی برسول الله صلی اللهعلیەوسلم لەکاتی گەرمەی شەڕدا ئەچووینە پشت پێغەمبەرەوە((صلی اللهعلیەوسلم))چونکە ئەو لەپێشی پێشەوەبووە وهەمیشە ئەوبەرەو رووی دوژمن بووەتەوە، ئەوەنمونەیەکە بۆ ئازایەتی (رسول الله) صلی اللهعلیەوسلم.

+ ئەی سەبارەت بەدڵفراوانی ولێبوردنی پێغەمبەر.

– بەڵێ پێغەمبەریخوا((علیەالصلاە والسلام)) لەچەندین فەرموودەدا هانی موسڵمانان ئەدات کەلێبوردەبن، خۆیپێش هەموویان لێبوردەبووە، کاتێ سیانزەدانەساڵ ئەشکەنجەوناڕەحەتی ومل ملانێ لەگەڵ ئەهلی مەککە تاوایان لێکردووە جگەلەو ناوناتۆرە ناشیرینانەکە ڕاوی بنێن وە عەزیەتی بدەن وەعەزیەتی هاوەڵانی بدەن وایان لێبکەن ئەو نیشتمانە بەجێبهێڵن کاتێکیش کە فەتحی مەککەی کرد ((صلی الله علیە وسلم))چیبەخەڵکەکەوت (أژهبوا فأنتم الگلقاو)[٦] هەموویانی عەفوکرد.

+ پێغەمبەر(صلی اللهعلیەوسلم)وەك سەرکردەیەك چۆن بووە؟

– سەرکردەی دنیاییشتێکەوسەرکردەیەك کە لەهەمان کاتدا پێغەمبەربێت شتێکیترە، ئەم پێغەمبەرە ((علیەالصلاە والسلام))لەکاتی فەتحی مەککەدا ئیتر کاتی سەرکەوتنە سەرکەوتنێکی سیاسیوسەرکەوتنێکی ئابورییە، سەرکەوتنێکی سەربازییە لەوکاتەدا ئیترکاتیسەربەرزکردنەوەو غرورەوکاتی فەخرو شانازیە کەئەو سەرکردەیە ئیتر وتار بخوێنێتەوەئێمەوامان کردو وامان کرد(رسول الله) صلی اللهعلیەوسلم سەریلێدانەواندبوو ڕیشیموبارەکی بەرپشتی حوشترەکەیئەکەوت ئاوامل کەچ بوو بۆخوای گەورە لەوکاتی سەرکەوتنەدا پاشان کەوەفاتی فەرموو

(٦) نیل الاوطار / الجزء ٨ / ص١٤٨.

ئەوەی بەجێی هێشت نەئەگەیشتە چەندپەنجاییەك. وە بیمەی کۆمەڵایەتی دا بەمیللەتەکەی ((انا ولی ومن لاولی لە) ئیتر ئەوکەسەی کەباوکی نی یە ئەفەرموێ، من باوکی ئەووم، ئەوکەسەی کەکەسی نی یە من کەسی ئەووم، ئەگەر قەرزدارە من قەرزی بۆئەدەمەوە، ئەگەر ئیشی نی یە من ئیشی بۆئەدۆزمەوە، ئەگەر پەنای نی یە من ئەبمەپەنای ئەو، ئەمەیە سەرکردە ٠٠((علیەالصلاەوالسلام))تەرکیزی ئەختەسەر خۆشەویستی سەرهاوکاری سەربرایەتی((علیەالصلاەوالسلام))لەهەمووکەسێکی ئەپرسی یەوە، پیرەژنێك هەبوو مزگەوتی پاك ئەکردەوە ماوەیەك دیارنەما ئەحواڵی پرسی،ووتیان: یارسول الله وەفاتی کرد، فەرمووی: بۆپێتان نەووتوم، تەشریفی موبارەکی بردەسەرگۆڕەکەی ولەوێ دوعای خێری بۆکرد،کەرەتێکیان ئەحواڵی دوکاندارێکی پرسی عەرزیان کرد یارسول الله وەفاتی فەرمووە، بەهەمان شێوە فەرمووی: بۆچی پێتان نەووتوم، بەلای هاوەڵانیشەوە زۆر گرنگ نەبوولەلایان کابرایەکی سادە بوو ئەهلی صفەنەبوو بڵێی بیست وچوارسەعات لەمزگەوتدابێ، یاخود ئەهلی زانست و زانیاری بێت بەڵکو دوکاندارێك ولەفەرزەکاندا دەهات بۆ مزگەوت و بەگرنگیان نەزانی کە لەکاتی پێغەمبەر بگرن بۆمەسەلەیەکی ئاوا، دیسان چووە سەر گۆڕەکەی ووەبە هاوەڵەکانی فەرموو: ((انەکان یحب اللەورسولە)) زۆر گەورەیە لەلای خوائەم پیاوە، خاوەنی خۆشەویستی خواو پێغەمبەربوو ئەمەزۆرگەورەیە ئەوەوای لێکردکەرسول الله هەمیشە ئەحواڵی بپرسێ.

+ یەکێ لەوسیفەتانەی پێغەمبەر((صلی اللەعلیەوسلم))کەتائێستاش باس ئەکرێ ئەوەیە کەلەرووی خێزانی و کۆمەڵایەتی یەوە وەك باوکێك نموونەی: باوکێکی گەورەوچاك بووە لەو بارەیەوە چی ئەفەرموون..

– ئەگێرنەوە کاتێك کەفاگمهی کچی (سەلامی خوای لێبێت) تەشریفی هێناوە بۆماڵی باوکی(پێغەمبەری خوا) صلی اللەعلیەوسلم پێغەمبەرلەبەری هەستاوەباوەشی پیاکردووەبەخێرهاتنی کردووەلەلای خۆیەوە دایناوە،

ئەوەئەگەر سەیر بکەین چۆن فاگمەی دابەشوو بۆئەوەی هەموو باوکێك دەرس وەرگرێت بزانێ چۆن کچەکەی ئەگەیەنێتە ماڵی مێردی خۆی، چونکە زۆر گرنگە ئەوە ئێستا مەجالی ئەوەنییە باسی بکەین.
کەبەڕاستی نموونەیەکی زۆرزۆر گەورەبووە، پێشەوابووە،(لقدکان لکم فی رسول الله اسوه حسنه)[٧]
واتە: لە گوفتارەکانیو کردارەکانیو حاڵی داو لەژیانی خێزانیداو لەژیانی کۆمەڵایەتیداپێغەمبەری خواپێشەوایە.. تاڕۆژی قیامەت (صلی الله علیه وسلم).
+ وەك بەخێوکەرێك پێغەمبەری خوا((صلی الله علیه وسلم)) چۆن دەبینیت؟
– ئافرەتێك هاتەخزمەت پێغەمبەر((صلی الله علیه وسلم)) منداڵێکی دەساڵەی لەگەڵدابوو وتی حەزئەکەم یارسول الله ئەم منداڵە لەماڵی تۆدا پەروەردەبێت ولەڕەوشتی تۆوەرگرێ ووەخزمەتیشت بکات، ناوی(ئەنەسی کوڕی مالیك) بوو،پێغەمبەری خواقبوڵی کرد. بەدەساڵی (ئەنەس) چووە ماڵی پێغەمبەری خوا(صلی الله علیه وسلم)(١٠)ساڵ لەوێ مایەوە تا تەمەنی بوو بە (٢٠) ساڵ، پێغەمبەری خوا لە خۆشەویستیدا بە (ئونەیس) بانگی دەکرد کە ئەوە لەڕووی دەروونییەوەزۆر گرنگە بۆ بەرامبەر حەز بەچ ناوێك ئەکا تۆبەوناوە یابەو نازناوەوە بانگی ئەوە رەحمەت وخۆشەویستی وسۆز ئەکەوێتە نێوان هەردوولا..
رۆژێکیان چەند پەنجاییەکی دایەو فەرمووی: ئابڕۆ پەنیرم بۆبکرە.
(ئونەیس) رۆی هەرنەهاتەوە، لەبەر ئەوەی ئەمە ئەمانەتێکیشە لەلای پێغەمبەری خوا(علیه الصلاه والسلام) چوو بۆ سۆراغی، کاتێ ئەبینێ لەسەری کۆڵانەکەلەگەڵ منداڵاندا یاری دەکات.
پێغەمبەری خوا (صلی الله علیه وسلم) فەرمووی: (أنیس یا أنیس أین الّقگ) کوانێ پەنیرەکە؟ ئەویش لە شەرماندا وەلامی نەدایەوە.. رسول الله

(٧) الاحزاب / ٢١.

تیٚگەیشت.. بۆیە فەرمووی: (أجیّعت الدراهم)؟ واتە: پەنجایەکانت وونکرد؟
أنیس ووتی: نعم یارسول الله...بەڵێ پێغەمبەری خوا وونم کردن.

دەوەرە ئێستا ئەم نمونەیەبەسەر خۆماندا جێبەجێ بکەین، پارەبدە بەکوڕەکەت و وونی بکات ووەختێ بچیت بەدوایدا تەماشا بکەی یاری دەکا، هەربەشەق وزللە نایهێنێتەوە ماڵێ ؟؟ پێغەمبەری خوا(صلی الله علیه وسلم) چی فەرموو؟ مامۆستای مرۆڤایەتی..فەرمووی (یأتی الله بخیر منها)..خوا أنشا والله لەوەباشترمان پیٚ ئەدات.. (أكمل لعبك وألحقنى بالبیت) یاریەکەت تەواوبکەپاشان وەرەوە ماڵێ.. توخوا ئەمەبەکیٚ ئەکریٚ؟! بەوسەرکردەیە نەبیٚ،بەو مامۆستاگەورەیەنەبێت(علیه الصلاه والسلام).

+ پێغەمبەرصلی الله علیه وسلم وەك بەرگریکەرێك لەستەم لێکراوچۆن ئەبینن؟

– لەوفەرموودانەی کە داکۆکی دەکەن لەسەر دادپەروەری و بەرگری کردن لە ستەم لێکراو دژایەتی کردنی ستەمکاران، خۆی پێش هەموو کەسێك صلی الله علیه وسلم هەستاوەبەو ئەرکانە، کاتێك کەلەمەککەبوو، ڕۆژێك پیاوێك خۆی ئەکات بەشاری مەککەدا ئەچێتەناوبەیتەوە، کۆمەڵێك لە بیٚ باوەڕان لەویٚ دانیشتبوون ئەڵیٚ: من غەریبەیەکم کابرایەك ناوی(عەمری کوڕی هشام)ە کۆمەڵێك حوشتری لیٚ کڕیوم پارەکەمم ناداتیٚ وەئێوە هەوڵێکم بۆبدەن.. ووتیان: ئەوەسەرکردەمانە هەولی چیت بۆبەین؟! بەلاٚم بۆ نوکتەوڕابواردن ماڵی پێغەمبەریان پیشاندا، بۆ ئەوەی ئاگرەکە خۆشکەن ووتیان ئەو پیاوە برادەریەتی بچۆ بەوبڵیٚ، ئەو حەقەکەت بۆئەسەنیٚ. ئەمانیش لەدوورەوە تەماشا ئەکەن بزانن ئەم شانۆیە بەرەو کویٚ ئەڕوات، کابرای غەریبیش لەدەرگای ماڵی پێغەمبەری داوصلی الله علیه وسلمقاپی لیٚ کردەوە ووتی: من غەریبم، بیٚ کەسم،پیاوێکی ئەم شارە ناوی(عمری کوڕی هشام)ە لەودەشتە کۆمەڵیٚ حوشتری لیٚ کڕیوم، ئێستاهاتوم پارەکەم ناداتیٚ و ئینکاری و نکوڵی ئەکا..

پێغەمبەر (صلی‌اللەعلیەوسلم) یەکسەرلەگەڵیدا ئەڕوات، بەرگری لەو ستەم لێکراوە غەریبەبێکەسەئەکات،لەدەرگای ماڵی (عمرو) ئەدات دەرگاکەی لێکردەوە یەکسەر پێی‌ووت: بۆ حەقی ئەم پیاوە ئەخۆی؟ خێراپارەکەی بدەرێ.

یەکسەر (عمرو) چووە ژورێ پارەکەی‌بۆهێناوحەقەکەی دایێ، کابراش دووعای‌خێری کردبۆ رسول الله ووتی بەڕاستی کەئەو خەڵکە ووتیان ئەوپیاوە حەقەکەت بۆئەسێنێ(اشهدبالله)وابوو، دوعای خێری بۆپێغەمبەرکردوڕۆی.

دوایش بێباوەڕان بە ئەبوجەهلیان ووت واتە: (عمرو):

ئەرێ ئەوەچی‌بوو بووی بە فڕوج بەرانبەر بەمحمد؟ ووتی: نازانم دووشت لەسەرشانی‌بوون هەرتۆقیم،نازانم لەسەری حوشترئەچوون! لەمار ئەچوون،!! بۆئەوەی ئەوشەڕەم لێدورکەوێتەوە خێراپارە کەم دابەکابرا ئەمەنموونەیەکە،نموونەیەکی راستەکەپێغەمبەری‌خوا(صلی‌اللەعلیەوسلم) بەرگری لە ستەم لێکراو کردووە.

+ خوای گەورەجل‌وجلالە چۆن وەصفی‌ئەم پێغەمبەرە ئازیزەئەکات(صلی‌اللەعلیەوسلم)...؟

– وەکو لەسەرەتادا ووتمان ئایەتێك هەیە(وانك لعلی‌خلق عقیم)[8] ئاوەها وەصفی‌ئەکات کەخاوەنی‌ڕەوشتە بەرزەکانەوەلەئایەتێکی‌تریشدابەشێوەیەکی‌تر وەصفی‌ئەکات (لقدجا وکم رسول من أنفسکم عزیز علیە ما عنتم حریص علیکم بالمؤمنین رؤوف رحیم)[9].

(8) القلم / ٤.
(9) التوبة / ١٢٨.

ئـەم برگەیەباتیشکێکی بخەینەسـەر.(عزیزعلیـەماعنتم) ...(عزیـز) یـەعنی: قورسـەلەلای (یقیل علیـە معانـاتکم).. ئەوناڕەحەتی‌یەی‌کـە ئیمـاندار پیـایدا ئەڕوات، زۆر قورسە لەلای پێغەمبەری خوا، بۆیە لە(حدیپ)ێکدافەرمویەتی: (مایُشاك المسلم من شوكە فمادونها إلاوجدت ألمها فیقلبی) أوکمـا قـال.. واتـە: دڕکێـك بچی‌بەلەشـی‌یەکێکتاندا یـان لەودرکـەیش کـەمتر هەسـت بەئازارەکـەی ئەکـەم. خوائەفـەرموێ (عزیزعلیـەماعنتم) زۆرقورسـە لـەلای محمـد(صلی‌اللەعلیەوسـلم)ببینـێ ئوممەتەکـەی لەکێشـەدایە یـان لەناڕەحەتیدایـە، وەزۆر زۆرقورسـەلەلای‌ئەگەر یـەکێك لەئوممەتەکـەی‌بڕوات بەرەودۆزەخ.

(حریص علیکم)هەمیشەخەمخۆرتانە،خەم خۆری‌دنیاو قیامەتت نە(بالمؤمنین رؤف رحیم)هەمیشەبەڕەحم‌وبەبەزیی‌یە بە ئیمانداران، هەمیشە هەوڵی‌داوە کەمافی‌پیرنەخوریّ، مافی کەم دەم و دووەکان نەخوریّ. لەوەسیەتەکانیا وەك (حجـە الـوداع) کەگـەورەترین سـەرچاوەیە زۆر جـەختی لەسـەر ئەمانـە کردووتـەوە، لـە ئـاخر سـاتەکانی ژیـانیدا ئەفـەرموێ: (استوصوابالنسـاووماملکت أیمـانکم)[١٠] ئەوانـەی کـە لـەژێر دەسـتتاندان ئاگاتـان لێیـان بێـت، کاتی‌کەخوای‌گەورەبەرزی‌ئەکاتـەوە بـۆ (معـراج) بۆمقابەلـەی‌خوا لـەنێوان پەردەیـەکدا،خوای‌گەورەئاشـتی خۆی‌دەباریێنی‌بەسەریا(السلام علیك أیها النبیّ و رحمەالله وبرکاتە).

لەوکاتەدائێمـەی بیرناچی‌نـەك هـەر ئۆممەتەکـەی بـەڵکو هـەموو ئیمـاندارانی پێشینان‌وهی‌داهاتووشـی بیرنـاچیّ (السـلام علینا)ئەوسەلام‌وئاشتی‌ورەحمەت‌وبەرەکەتەی‌خوا ئـەی‌نێرم بۆ ئۆممەتەکەم. (وعلی‌عبادالله الصالحین) بۆهـەمووصالحێك، بۆهەمووخواناسـێکی

([١٠]) بە مەتنی جیاواز هەیە لە (الجامع الکبیر) روي أحمد و أبو داود باسناد صحیح عن أبي ذر، وروي الشیخان عن أنس کتاب (کشف الخفا) الجزء ١ / ص٧١.

یەکتاپەرست کەپێش ئوممەتیئیسلامی ئێمە هاتوون و شوێن پێغەمبەریخۆیان کەوتوون، سەلامەکەبەئەوانیش ئەگا بۆهەموومەلائیکەتێك بۆهەمووخواناسێك لە(مرۆڤ و پەریو فریشتە) کاتێکش کەخوایگەورە زیندوویئەکاتەوە، یەکەم وشە کەپێغەمبەریخوا ئەیفەرمویٚ:(کیف حال أمتی یاجبریل)؟ واتە: جبریل حاڵی ئوممەتم چۆنە؟بزانەچەند بەپەرۆشەکەخوائەفەرموێت(بالمؤمنین رؤوف الرحیم)ئەمە ئاوا بەئاسانینەووتراوە، بەڵکو لەژیانیداولەساتی سەرەمەرگیداو لە زیندوو بوونەوەو حەشریدا(علیەالصلاەوالسلام)هەمیشە خەریکی ڕەحمەتوهەمیشەبەپەرۆشەبۆئوممەتەکەی، کاتێکیش کەئەگاتە ئاستی قیامەتومیزانوصراگ لەوێشدا هاواری خوائەکا(أمتی،أمتی)[11] بە هەزارەها دروودو سڵاو بۆ سەر گیانی پیرۆزی.

+ هەڵوێستی پێغەمبەرصلیاللەعلیەوسلم لەبارەی ئافرەتانەوەچۆن بووە؟

– فەرموویەتی: (علیەالصلاەوالسلام)(أستوصوا بالنساوخیرا)[12] ئەوگۆڕانکاریەیکە پێغەمبەریخوا کردی لەمرۆڤداهەموو ئاستێکیگرتەوەئەوئافرەتەی کەزیندەبەچاڵ ئەکرا، ئەوئافرەتەیکاتیٚکەمێردیدەمردئەبوو بەموڵکی کوڕەکەیو بەچاوێکی نزم تەماشایئەکرا،کەئەم هەموو بیرە چەوتانەی گۆڕی (النساوشقائق الرجال)[13] کردی بە هاوشانی پیاو.. ئەو ئافرەتەی کە جاران زیندەبەچاڵ ئەکرا میراتیبۆدانا،لەم ئاینە پیرۆزەدا کچ ئەبێتە کلیلێك لەکلیلەکانی بەهەشت بۆئەوباوکە، مێردکەبیەویٚبچێتەبەهەشت ئالیەتی چوونە بەهەشتی ئافرەتە، ڕێزگرتن لەپیاو پێوەرەکەی ئافرەتە، بەو واتایەی تێبینی ئەم فەرموودەیە بکە (ماأکرمهن الاکریم وماأهانهن إلاّلئیم) هەرچیڕێزیان لیٚبگریٚ ڕێزدارەوهەرچی بە سووکایەتییان پیٚ بکا بیٚنرخە، کەواتە

(۱۱) مسند أبي عوانة (٢) / الجزء ١ / ص١٥٨.
(۱۲) صحيح مسلم / كتاب الرضاع / رقم (٢٦٧١).
(۱۳) سنن الترمذي / كتاب الطهارة / رقم (١٠٥).

پێوەری پیاوژنەکەیەتی (خیرکم خیرکم لأهلەوأناخیرکم لأهلی)[14] چاکترینتان ئەوانەن کەچاکن لەگەڵ خێزانەکانیانا، وە من چاکترینم لەگەڵ خێزانمدا. توخوا یەکێك لەگەڵ نزیکترین کەسیاباش نەبێ لەگەڵ من وتۆیاباش ئەبێ؟! یەکێك وەفای نەبێ بۆنزیکترین کەسی خۆی کەجلی ئەشواو خزمەتی ئەکاو نان ئەهێنێتەبەردەمی و شەرەفی ئەپارێزێ لەگەڵ خەڵکی دا گرنتی چی یەکەباش بێت؟ ئەوئافرەتەی لەو شوێن و پێگەیەوە هێناو کردی بە شان بەشانی پیاو، وەبەرامبەر بەم شەریعەتەیەکسانن، بەرامبەر بەخوا یەکسانن، ئیتر ئافرەت کەواز لەنوێژبهێنێ حوکمی وەکو حوکمی پیاو وایە کەڕۆژووفەرزبوو بەسەرپیاوو ژنیشدافەرزبووە، لەهەموو تاوانێکدا یەکسانن لەساتی هەموو عیبادەتێکدا یەکسانن.

+ خەڵکانێك هەن دەڵێن: گوایەپێغەمبەری خوا(صلی اللەعلیەوسلم)شانازی بەعەرەبیەتی خۆیەوە کردووە، بەو بەڵگەیەی خۆڵی مەککەی هەڵگرتوەوباسی خۆشەویستی مەککەی کردووەئایا ڕاستە پێغەمبەری خوا شانازی کردووە بەعەرەبیەتی خۆیەوەیان نا؟

– ئەم پرسیارە دوو بەشی جیان، شانازی بەخاکەوە بابەتێکە، شانازی بەقەومیەتێکی بێ فکرەوە شتێکی ترە، خوای گەورەفەرموویەتی: لەسەر زمانی پێغەمبەر(صلی اللەعلیەوسلم)(احب بقا والله الی الله) خۆشەویسترین زەوی لەلای خوا مەککەیە، نەك چونکە عەرەبی تیایەکاتێ ئەو شوێنە خۆشەویست بووە، کەسی تیانەبووە،لەبەر شەرافەتی (بیت) ئێستائێمە ئەڵێین نوێژێك لەوێدابە(١٠٠هەزار)نوێژ حسابە لەبەرخاتری ئەوپیرۆزی یەیە ئەمەپەیوەندی نیەبەعەرەبەوە ئیبراهیم (علیەالسلام) خۆی عەرەب نەبووە کەبینای کردووە، وە(ادم)علیەالسلام خوای گەورە لەویا دای بەزاند، ئەوە پەیوەندی چی یەبەعەرەبەوە؟ ئەم پیرۆزی یە بۆشوێنەکەیە(العربیەلسان)عەربیەت بریتی یە لەزمان نەك هەستێکی

(١٤) سنن ابن ماجة / النكاح / رقم (١٩٦٧).

نەتەوایەتی وقومیئەمانـــــە نـــــەبووە(دعوهـــــا فانـــــها منتنـــــە) پێغەمبەریخوافەرموویەتی: دوورکەونەوە لێی ئەمە بۆگەنە جیایی دروست ئەکات.

+ لـــەڕووداوی ســـێدواکەوتووەکەی شـــەڕی(تبـــوك)دا هاتووەکـــە پێغەمبەریخواصلیاللەعلیەوسـلم بەکـــەعبی کوڕیمـــالکیووتووە: ئـــەبێ لەخێزانەکـــەت دابـــڕێی، ئەمەپێچەوانـــەی ئەوداوایانـــەی پێغەمبەرنییە(صلیاللەعلیەوسلم)کەداوایبچوکترین مافی کردووە...؟

– نـــەخێر..ئەمـــە حوکمێکیئاسمانییـــە، ســـزایەکی ئاسمانیهـــات لەپێناویپەروەردەکردنی ئەوسیانەدا کەنەچوون بۆجهاد،حوکمەکەئـەوەبوو کە دوورکەونەوەلەخێزانیان هـەتا بزانـن، ماوەیـەکی بۆدانـاون،لەوماوەیـەدا ئەگەر تەوبەکەیان ڕاست بووئەوا دێنەوەبازنەیئیمان کەهاتنەوەبازنـەیئیمان ژنەکانیان دەبنەوەحەڵاڵیان بۆیـان،بـەڵام لەوفەترەیـەداجارێ کـە فەترەیـەکی (انتقـالی)یـە لەبەرئـەوەی کـە گوناهێکیگـەورەیان کـردووە، (الفراریـــوم الزحـف)ئەمانـە نـەچوون بۆجیـهاد، لەبەرئـەوە سـزادران باماوەیـەك لەســەر تەوبەکـەیان بـەردەوام بـن بزانـن ئاسـتی ڕاســتگۆییان چـەندە،تەوبەکـەیان ڕاســتەیان نـا؟ئەگــەر تەوبەکـەیان ڕاسـت بـوو ئەواژنـەکانیان بۆحـەڵاڵ ئەبێتەوەئەوەیەمەبەستەکە.جائێمە پێشووتر باسی ئافرەتمان کـرد وباسـی ڕێزیئافرەتمان کرد کەپێغەمبـەریخوا(صلیاللەعلیەوسـلم)چ ڕێزێکیبۆدانـان حەزئەکـەم ئـەم فەرموودەیەشـتان بیرخەمـەوە کـە ئەفـەرموێ (ومـن تـزوج علیصـداق وهولاینویعلـیأداوه فـهوزانی) پێغەمبـــەریخوا ئەیـــەوێت هـەمووئافرەتێك سـەربەخۆیەکیتایبەتیخۆیهەبێت لەڕوانگەیئابووریـیەوە بـــۆ ئەوەیپاشـــکۆیپیاونەبێت، ئێســـتا ڕۆژئـــاوا هـــەوڵی ئەوەئەدا.پێغەمبەر(صلیاللەعلیەوسـلم)(١٤سـەددە) لەمـەوپێش هەوڵیئەوەی داوەکـەئافرەت دەسـتیان نەکاتـەوە، هەرچـەندە واجبـی مێردەکەیـەتی کـە بیژێنێ ئەی بۆچیمیراتی بۆ نێرینەدووئەوەندی مێینەیە؟چونکە پیاوواجبە لەسەری خزمەتی ئەوژنەبکاو واجبیپیاو ئەوەیە خۆراکی ئەوخێزانەیبدات

وجل وبـــــــەرگی بۆئامادەبكات وەلەشـــــوێنێكدابیژێنێت بـــــــەگوێرەی عورفی ئەوشوێنە گونجاو بێت. ئەمە واجبی پیاوە ئەمە هیچ منەتی تیانیە، بەلأم جگەلەم حالەتە ئافرەتەكەش بابودجەیەكی خۆی هەبێت میزانی یـەكی تایبەتی خۆی هـەبێت، جائـەم فەرموودەیـە ئەفـەرمویٚ: ئـەوپیاوەی كەنیـەتی وابـیٚ مـارەیی بخـوا یـا نـەیداتیٚ ئەوەخێزانی نیـە!! زانیـە! جائێســـتا بابیركەینەوەئەوكەســـــــەی كەژنێكی هێناوە لەســـــــەر(٢٠٠)لــــــیرە لەسـەر(٣٠٠)لیرەی رەشـادی لەسـەر(٥٠٠) لەسـەر(١٠٠٠)ئەمەكیٚ ئـەتوانیٚ بیداتـەوە!؟ یـەعنی ئـەومێردە نیەتەكەی ئەوەیـە كـەبیخوا، فەرموودەكـە ئەفەرمویٚ(وهولاینوی علی أداوه)نیەتی نی یەبیداتەوە، ئەبێتەزانی!! هەرچەند ئەچێتەلای خێزانەكــــــەی بەزینابۆی حســــــابە، جابیربكـــــــــەرەوە كورێكلەباوكی خۆی هەلئـەیاوكچێك دژی بـاوكی ئەوەســـتیٚ ئەوەئەوباوكانەن كەنیەتیان هەبووەمارەیی دایكیان بخۆن.. (والله أعلم ولاحول ولاقوه ألابالله)

+ لـەكۆتاییدا ئێمـەزۆرزۆر سوپاسـی بـەرێزتان ئەكـەین كەئـەو دەرفەتـەتان پیٚدایـن سـەبارەت بـەیادی ئەوپێغەمبـەرە شـكۆدارە، ئەگـەر جـەنابتان دوا ووتەتان هەبێت ئەتوانن بفەرموون..

– دواووتــەی من ئەوەیەئـەلێم ســەرفرازی وچاورووني بۆئەوكەســەیە كــە پێغەمبــەری خوای هــەلبژاردبیٚ بەپێشــەوای ژیــانی، بەشــەفیعی خــۆی لەقیامەتدا،بەپێشەوای لەدنیاو لەقیامەتدا...

وەهەرئەوەندەئەتوانم بلێم...

صلـــى الله عليـــك ياســـيدى يارســـول الله.. وعلىٰ لـــك وأصحابك،اللـهم صـل عليـه صـلاه اتكـون لـك رچا ؤاولـه جزاواً ولحقّه أداواً صل اللهم عليه بما أنت أهله وبما هو اهله صلى الله عليـك فى الأولـين والآخريـن صلـى الله عليـك

یاسیدییارسـول الله.. وعلـی ألـك وأصحـابك وأتبـاعك عـدد القگر والنبات مادامت الّرچ و السموات.

لەكۆتاییدا..

+ سوپاس‌وڕێزمان هەیە بۆجەنابتان‌ودوعای‌پایەداریتان بۆئەكەین.

وێخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین